

ÚKAZY NA OBLOHE máj 2020

Všetky časy sú uvedené v LSEČ. LSEČ = SEČ + 1 hod.

Prípravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
6.5.	05:06	19:59		18:42	04:56	v perigeu
7.5.	05:04	20:00		20:06	05:21	v splne
14.5.	04:54	20:10		02:05	11:18	v poslednej štvrti
18.5.	04:49	20:15		03:32	15:40	v apogeu
20.5.	04:46	20:18	vstup do zn. Blížencov	04:07	17:49	
22.5.	04:44	20:20		04:50	20:04	v nov e
30.5.	04:37	20:29		12:16	01:49	v prvej štvrti

Dátum	MERKÚR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.5.	05:10	19:27	-1,7	V druhej polovici mesiaca večer nízko nad severozápadným obzorom v súhvezdí BÝKA neskôr BLÍŽENCOV.
15.5.	05:19	21:26	-1,2	
29.5.	05:50	22:28	0,0	

Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.5.	06:34	23:41	-4,5	Večer od západného po severozápadný obzor v súhvezdí BÝKA.
15.5.	05:55	22:51	-4,4	
29.5.	04:58	21:15	-4,0	

Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.5.	02:48	12:23	+0,4	Ráno nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí KOZOROŽKA neskôr VODNÁRA.
15.5.	02:15	12:21	+0,2	
29.5.	01:41	12:18	0,0	

Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.5.	01:34	10:12	-2,4	V druhej polovici noci od juhovýchodného po južný obzor v súhvezdí STRELCA.
15.5.	00:40	09:18	-2,5	
29.5.	23:40	08:21	-2,6	

Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.5.	01:48	10:38	+0,6	V druhej polovici noci od juhovýchodného po južný obzor v súhvezdí KOZOROŽKA.
15.5.	00:53	09:44	+0,5	
29.5.	23:54	08:47	+0,4	

jas. v mag.

ÚKAZY NA OBLOHE jún 2020

Prípravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
3.6.	04:34	20:33		17:38	03:21	v perigeu
5.6.	04:33	20:35		20:20	04:20	v splne
13.6.	04:30	20:38		12:24	01:21	v poslednej štvrti
15.6.	04:30	20:40		01:20	12:23	v apogeu
20.6.	04:31	20:43	Letný slnovrat, vstup do zn. RAK	03:50	20:04	
21.6.	04:31	20:43		04:30	21:07	v nov e
28.6.	04:33	20:43		12:41	00:42	v prvej štvrti
30.6.	04:35	20:43		15:20	01:25	v perigeu

Dátum	MERKÚR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.6.	05:57	22:30	+0,2	Začiatkom mesiaca večer veľmi nízko nad severozápadným obzorom v súhvezdí BLÍŽENCOV.
15.6.	06:06	21:54	+1,7	
29.6.	05:14	20:22	+4,8	

Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.6.	04:44	20:50	-3,8	Koncom mesiaca ráno nízko nad východným obzorom v súhvezdí BÝKA.
15.6.	03:43	18:59	-4,2	
29.6.	02:54	17:48	-4,4	

Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.6.	01:34	12:17	-0,1	V druhej polovici noci nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí VODNÁRA neskôr RÝB.
15.6.	00:58	12:11	-0,3	
29.6.	00:21	12:03	-0,5	

Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.6.	23:28	08:09	-2,6	Počas celej noci okrem večera od juhovýchodného po juhozápadný obzor v súhvezdí STRELCA.
15.6.	22:30	07:08	-2,7	
29.6.	21:30	06:05	-2,7	

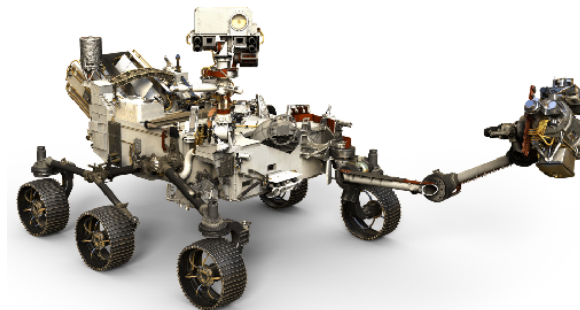
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.6.	23:42	08:35	+0,4	Počas celej noci okrem večera od juhovýchodného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽKA.
15.6.	22:45	07:37	+0,3	
29.6.	21:48	06:37	+0,2	

jas. v mag.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor
máj – jún 3/2020

Perseverance (Zdroj: www.en.wikipedia.org)

Vydáva: HaP v Prešove
Ročník XLVI
Telefón: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk
www.facebook.com/hapvpresove

Perseverance – záujem o Červenú planétu neutícha.

Na povrchu Marsu bude vážiť niečo okolo 500 kg a s pohybom by nemal mať problém – ani na Marse. Jedna zo všeobecných charakteristík americkej sondy **Perseverance**, ktorá je aktuálne v príprave na svoj let k Červenej planéte predstavuje sondu – rover veľkosťou a hmotnosťou porovnateľný s menším automobilom. Názov, v preklade Vytrvalosť, naznačuje úsilie konštruktérov o efektívneho prieskumníka pri študovaní rozľahlej lokality pri čo najvyššej životnosti a výkonnosti hardvéru v osobitých podmienkach a v špecifickom teréne. Štart by sa mal uskutočniť raketou Atlas V z Floridy v termíne medzi 17. júlom až 5. augustom tohto roku, s plánom na pristátie na Marse v kráteri Jezero 18. februára nasledujúceho roku. Vzhľadom k tomu, že hovoríme o Marse je jasné, že spomínaná sonda už len rozširuje zastúpenie kozmickej techniky na miestach, kde dnes aj v minulosti si mnohé vedecké aparatúry počínali veľmi úspešne. Záber vo vedeckej oblasti sa bude týkať výskumu mikrobiálneho života, geológie a klimatických podmienok, na odobraté vzorky budú čakať špecialisti na Zemi a spôsob dopravy na povrch (doteraz najťažšieho nákladu na Mars) bol navrhnutý riadeným zostupom. Špeciálny padák na to určený, s priemerom 21 m bude extrémne stlačený do kovového puzdra s priemerom 50 cm, hustota je porovnateľná s hmotou dubového dreva. Plejáda amerických robotických misií presvedča o pretrvávajúcom záujme ale aj o úspešnosti NASA v oblasti vesmírneho planetárneho výskumu a špeciálne, ak sa jedná o Mars. Rusko má v prípade Marsu bilanciu priam katastrofálnu (Soviety boli presvedčení v prípade Mesiaca a Venuše, a to bolo dávno), Európa americkému tempu nestačí, ale je tu ešte Čína. Čína má už svoj „stroj“ pripravený v letovej konfigurácii a údajne technologicky unikátne laboratórium poletí k Marsu v tom istom štartovom okne ako Perseverance. Ďalší ázijský kozmodróm je v Japonsku, kde chystajú nosič v rovnaký čas a s rovnakým cieľom. V tomto prípade však nepôjde o domáci projekt, štart bol zakúpený Arabskými emirátmi, ktoré tak ako Číňania otvárajú novú kapitolu svojho technologického napredovania. Mali by sme spomenúť, že Rusko a EÚ v tomto roku tiež ráтали s expedíciou a to v spoločnom projekte ExoMars 2020.

Dnes už vieme, že nepoletia a odklad stanovili do roku 2022. Na záver ešte informácia k pomenovaniu spomínaného krátera. Bolo medzinárodne prijaté v roku 2007 a vychádza zo slovanského označovania pre anglický význam „lake“, teda po našom „jazero“.

Na obežnej dráhe (orbitery), v mieste dopadu na povrchu (landery) aj pohyblivé laboratória (rovers):

CURIOSITY /2015 potvrdenie prítomnosti podpovrchovej vody.

MAVEN /2016 preukázanie, že Mars prichádza vplyvom slnečného vetra každú sekundu o približne sto gramov atmosféry.

Mars Express – hlbinné radarové merania odhalili masívne vrstvy podpovrchového permafrostu od pólův až k 60° šírky.

Mars Observer – lokalizovala miesta s vodným ľadom, detekovala vyschnuté riečišťa a moria, odhalila jarné erupcie plynův.

MRO – prvenstvo v identifikácii povrchovej vody.

Najväčším úspechom **Opportunity** bol objav minerálu – jarositu, potvrdzujúceho existenciu povrchovej vody v histórii Marsu. Sonda v kráteri Endurance objavila železo-niklový meteorit, prvý meteorit nájdený na inej planéte.

24. marec 2015 Opportunity sa stal prvým človekom vyrobeným strojom, ktorý prešiel maratónsku vzdialenosť 42,195 km na povrchu iného vesmírneho telesa.

Phoenix – potvrdenie zmrzutej vody v povrchových horninách.

Mgr. Viliam Kolivoška

Čiastočné zatmenie Slnka 21. júna 2020 viditeľné zo Slovenska

Prvé tohtoročné zatmenie Slnka bude v skutočnosti prstencové, no z územia Slovenskej republiky bude pozorovateľné iba ako čiastočné, aj to nie z celého. Ako prstencové bude pozorovateľné z úzkeho pásu, tiahnuceho sa z Afriky cez Arabský poloostrov, Pakistan, Indiu a Čínu do Tichého oceánu. Ako čiastočné bude viditeľné z časti južnej a východnej Európy, z východnej Afriky a z väčšiny Ázie. Maximálna veľkosť tohto zatmenia bude 0,944 (jednotky Slnka) na zemepisných súradniciach, ktoré sa nachádzajú v severnej Indii. Doba trvania maximálnej fázy potrvá len 0 min 38,2 s. Keďže v dnešnej dobe

COVI-19 je prakticky nemožné z našich končín cestovať za týmto celým úkazom, poteší aspoň čiastočné zatmenie Slnka, ktoré bude viditeľné len z malého územia na východe Slovenska. Najlepšie pozorovateľne bude v okolí Čiernej nad Tisou. Začiatok čiastočného zatmenia nastane 7:33 LSEČ, najväčšia fáza 7:45 LSEČ a koniec čiastočného zatmenia nastane 7:58 LSEČ. Mesiac v tomto prípade zakryje len 0,1% kotúča Slnka. Ďalšie informácie o tomto úkaze včas zverejníme aj na našej webovej stránke: www.astropresov.sk v rubrike **ASTRO INFO – NA OBLOHE**. V tejto rubrike nájdete aj informácie o iných zaujímavých úkazoch práve viditeľných na oblohe.

Kométa C/2020 F8 (SWAN)

Našťastie predpoveď, že tento rok bude na kométy veľmi slabý sa zatiaľ nepotvrďuje. Dlhú dobu sa myslelo, že kométa C/2017 T2 (PanSTARRS) bude možno aj jedinou, ktorá sa tohto roku dostane do dosahu menších ďalekohľadův. Nakoniec je zatiaľ rok 2020 bohatý na jasné kométy. Azda najväčším prekvapením bola kométa C/2019 Y4 (ATLAS), ktorá sľubovala pekné nebeské divadlo a predpokladalo sa, že ak sa nerozpadne, bude viditeľná voľným okom. Žiaľbohu kométa sa na prelome marca a apríla začala rozpadáť a tým aj slabnúť. Momentálne sa jasnosť kométy pohybuje v rozmedzí od 10 do 9 magnítudy. Ďalšou kométou, ktorá veľmi rýchlo zjasňuje je C/2020 F8 (SWAN). Objav tejto kométy sa datuje na 25. marca 2020 pomocou prístroja SWAN (Solar Wind Anisotropies). Momentálne kométa prudko zjasňuje a jej jasnosť sa pohybuje (25. apríla 2020) okolo 7 magnítudy. Žiaľbohu sa táto kométa zatiaľ nachádza na južnej oblohe a tým pádom je z našich zemepisných širok nepozorovateľná. Na našej oblohe sa objaví až v druhej polovici mája. V tej dobe bude aj najjasnejšia a ak sa nerozpadne, tak by mala dosahovať jasnosť okolo 3,5 magnítudy, čo z nej urobí objekt pohodlne pozorovateľný voľným okom. Jej pozorovanie bude však náročné, pretože sa bude nachádzať nízko nad obzorom. Pozorovateľná bude do polovice júna. Na našu oblohu sa ešte vráti v auguste, no jej jasnosť už bude iba okolo 12 magnítudy. Bližšie informácie o tejto kométe sa dočítate aj v rubrike **ASTRO INFO – NA OBLOHE**, ktorú nájdete na www.astropresov.sk.

Mgr. Ján Sadiv